

Yhteistyö ja yhdyspinnat hyvinvointialueiden kanssa

Kaupunginsihteerien yhdistyksen opinto- ja neuvottelupäivät
1.9.2023 Lahti

Sami Niemi, @namisiemi

Yhdyspintatyön lähtökohtia

- ✓ Yhdyspinnat voidaan määritellä ”*kahden tai useamman organisaation toiminnallisiksi rajoiksi ja yhteistyön paikoiksi*”
- ✓ Hyvin toimivat yhdyspinnat takaavat oikea-aikaiset ja oikeatasoiset palvelut, eli yhdyspintatyössä onnistuminen on asukkaiden näkökulmasta ydintärkeää
- ✓ Yhteistyössä on kiinnitettävä huomiota alueiden ja kuntien erilaisuuteen
- ✓ Toimivien yhteistyömallien säilyminen tärkeää
- ✓ Kuntien ja hyvinvointialueiden yhdyspintojen lisäksi tärkeitä ovat yhdyspinnat myös kolmannen sektorin, yksityisen sektorin ja muiden julkisen sektorin toimijoiden kanssa

Yhteisenä tavoitteena ovat hyvinvoivat asukkaat ja elinvoimaiset kunnat ja alueet

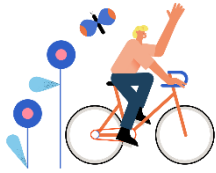
Yhteistyön lainsäädäntöpohja

- Hyvinvointialuelaki (611/2021) § 14: Valtuustokausittaiset yhteistyöneuvottelut
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021)
 - **§ 6:** Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnassa, yhteistyön tekemisen velvoite hyvinvointialueen ja muiden hyte-toimijoiden kanssa. Sisältää vuosittaisen hyte-neuvotteluvelvoitteen.
 - **§ 7:** Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen hyvinvointialueella, yhteistyön tekemisen velvoite kuntien ja muiden hyte-toimijoiden kanssa. Sisältää vuosittaisen hyte-neuvotteluvelvoitteen.
 - **§ 10:** Hyvinvointialueiden velvoite sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen yhteen sovittamisesta kuntien ja valtion palvelujen kanssa
 - **§ 32:** Hyvinvointialue vastaa alueellaan tehtäväalansa koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnasta ja koordinoi ja ohjaa palvelutuotannossa tapahtuvaa kehittämistyötä ja tukee kuntia hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvässä kehittämistyössä.
 - **§ 50:** Hyvinvointialueen on varauduttava ennakkoon tehtävillä valmiussuunnitelmilla sekä muilla toimenpiteillä yhteistyössä alueensa kuntien ja sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueensa hyvinvointialueiden kanssa häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin.
- Lisäksi erityislainsäädännössä on kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyövelvoitteita

Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää toimivaa yhteistyötä useilla eri osa-alueilla

Johtaminen

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut

Työllisyyden hoito

Maahanmuutto ja kotoutumisen edistäminen

Turvallisuus ja häiriötilanteisiin varautuminen

**Yhdyspintatyö on siis paljon muutakin
kuin hyvinvoinnin ja terveyden
edistämistä**

Yhteistyön johtamisjärjestelmän rakenneosat

Lainsäädännön puitteet ja reunaehdot

Lainsäädäntö määrittää tehtävät ja ohjaa yhteistyön toteuttamista.

Lainsäädäntö jättää kuitenkin väljyyttä sopia yhteistyötavat ja -rakenteet kunkin alueen erityispiirteet huomioon ottaen.

Yhteinen tilannekuva ja tietopohja

Yhteisiä asukkaita ja palvelutarpeita koskevan tilannekuvan ylläpidon tulisi olla jatkuvaa.

Hyvinvointikertomukset ja -suunnitelmat ja näihin liittyvä yhteistyö muodostavat tilannekuvan pohjan.

Yhteiset tavoitteet ja niiden seuranta

Yhteistyötä ohjaamaan tarvitaan yhteisiä tavoitteita. Tavoitteiden tulee olla realistisia, konkreettisia ja mitattavia.

Tavoitteet ja niiden seuranta tulee dokumentoida.

Määritelty työnjako ja vastuut

Toimijoiden roolit, työnjako ja vastuut tulee tunnistaa ja kuvata.

Jokaiselle yhteistyön osa-alueelle tulee nimetä vastuutahot hyvinvointialueen ja kuntien osalta.

Sovitut yhteistyön toimintamallit

Yhteistyö edellyttää myös yhdessä sovittuja pelisääntöjä. Mm. miten tavoitteista ja työnjaosta sovitaan ja miten näitä tarvittaessa muutetaan, miten tietoa osapuolten välillä jaetaan, miten epäkohtia ja ristiriitoja ratkotaan.

Yhteistyön foorumit ja areenat

Onnistunut yhteistyö edellyttää poliittisen-, virka- ja toimialajohdon säännöllisiä kohtaamisia. Tämän mahdollistavia rakenteita tarvitaan eri tasoilla.

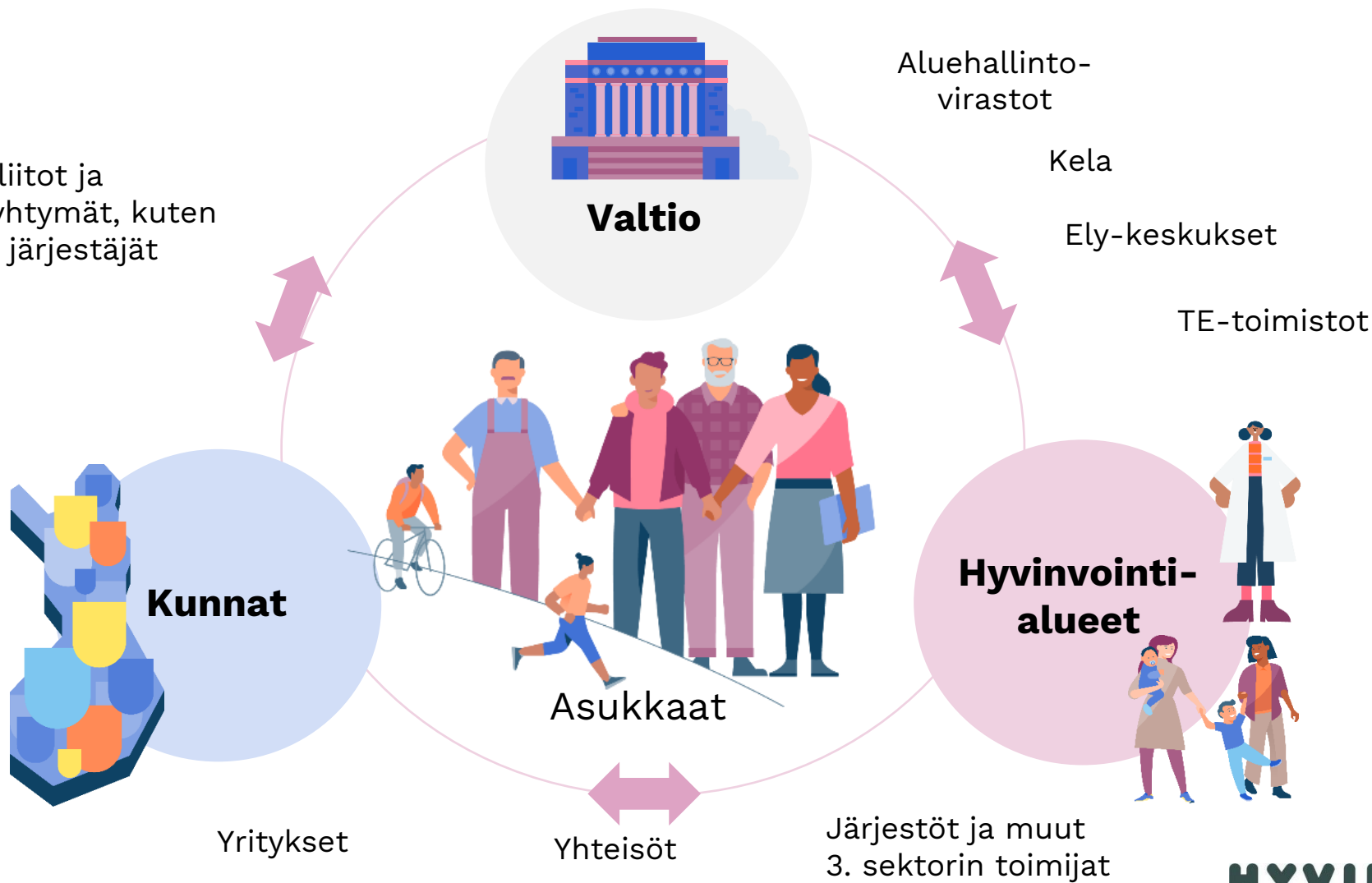
Yhteistyön foorumit ja areenat voivat olla pysyviä tai tilapäisiä.

Yleisistä yhteistyörakenteista ja yhteistyön johtamisesta sopiminen tärkeää

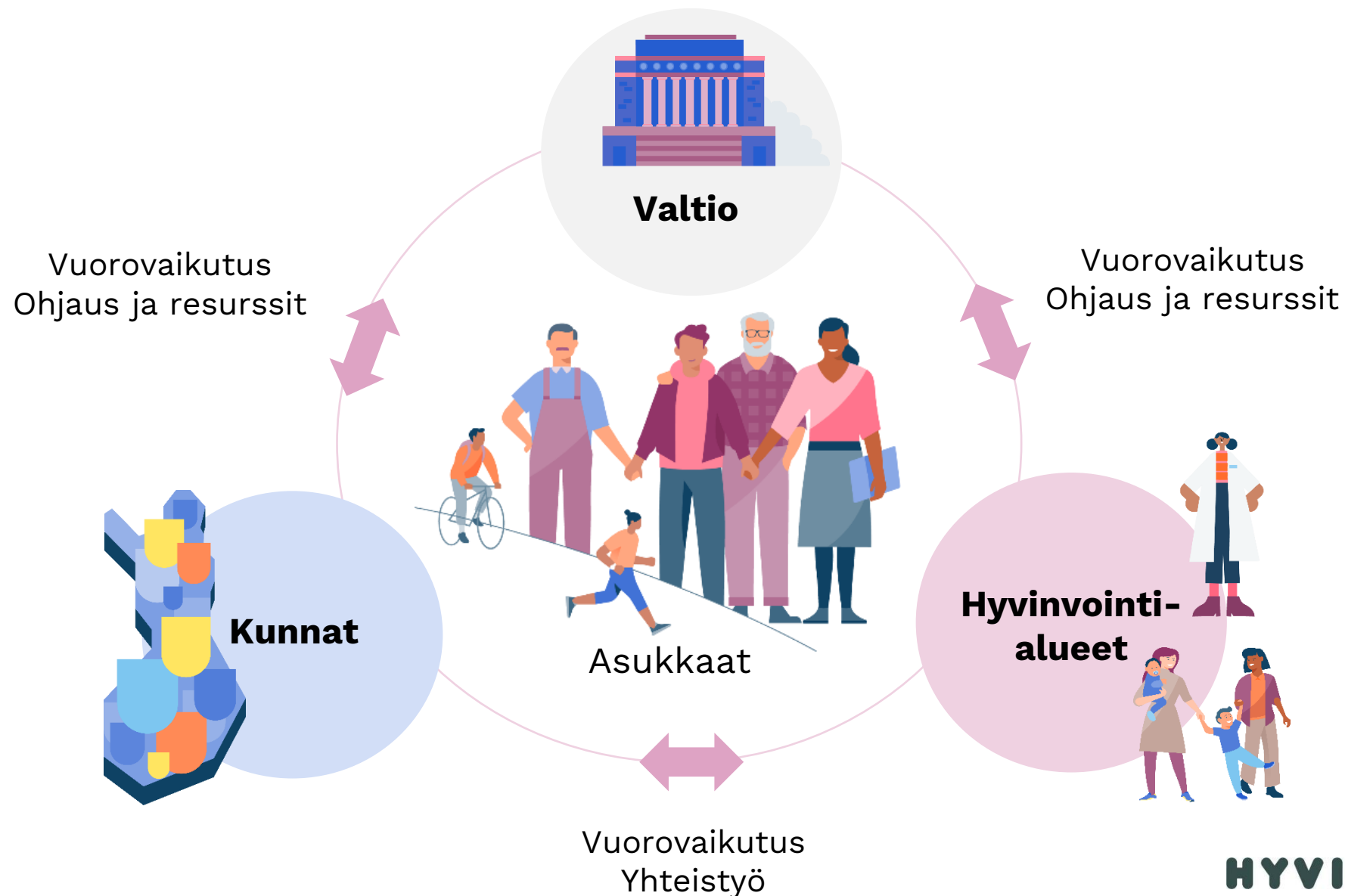
- Yhdyspintakohtaisen yhteistyön lisäksi on olennaista, että kunnat ja alueet sopivat yleisen tason yhteistyöstä ja yhteistyön johtamisesta
- Yhteistyön strategisen johtamisen toimintamalli perustuu yhteisten strategisten tavoitteiden, toimenpiteiden ja mittareiden määrittämiseen
- Onnistumisen edellytyksenä on, että tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit perustuvat yhteiseen tietopohjaan, jaettuun tilannekuvaan ja tulevaisuuden näkymiin.
- Yhteisiin strategisiin tavoitteisiin pyritään löytämään ne kärjet ja painopisteet, jotka yhdistävät kuntia ja hyvinvointialueita.
- Yleisten yhteistyörakenteiden ja johtamisen tukena toimivat strategiset yhteistyösopimukset, joita on valmisteltu suurella osalla alueista.

Yhdyspintoja on laajasti – ja uudistukset muuttavat toimijoiden rooleja ja tehtäviä

Maakuntien liitot ja muut kuntayhtymät, kuten koulutuksen järjestäjät

Kunnat, hyvinvointialueet ja valtio yhteistyössä

Kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyön tilanne

**Nostoja
hallitusohjelmasta,
kuntakyselystä ja kunta-
ja aluekierrokselta**

Nostoja hallitusohjelmasta: Kuntien ja hyvinvointialueiden yhdyspinnat

- ✓ Kuntien tehtäväkentän vakiinnuttamiseksi **kuntien tehtäviä ei siirretä hyvinvointialueille** hallituskauden aikana.
- ✓ Hallitus **lisää myös alueellisten ratkaisujen joustavuutta kuntien ja hyvinvointialueiden työnjaossa.** Tavoitteen edistämiseksi säädetään kuntien ja hyvinvointialueiden mahdollisuudesta sopia tehtävien hoitamisesta alueellisten ja paikallisten tarpeiden mukaisesti.
- ✓ Oppilas- ja opiskelijahuollon osalta luodaan mahdollisuus sopia kyseisten palveluiden organisoimisesta myös kuntien kautta.
- ✓ Kuntouttavan työtoiminnan työhön suuntaavat palvelut palautetaan kuntien järjestämisvastuulle kuitenkin niin, että kunnilla ja hyvinvointialueilla on mahdollisuus sopia kyseisten palveluiden järjestämisestä myös toisin esimerkiksi hyvinvointialueen kautta koko alueen laajuisesti.

Nostoja hallitusohjelmasta: Kuntien ja hyvinvointialueiden yhdyspinnat & hyte

- ✓ Kuntien ja hyvinvointialueiden välistä **yhteistyötä hyvinvoinnin ja terveyden sekä työllisyyden edistämiseksi vahvistetaan.**
- ✓ Selkiytetään **kuntien ja hyvinvointialueiden vastuun työnjakoa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä.** Ohjataan kuntien ja hyvinvointialueiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä ja yhteistyötä erityisesti yhdyspintapalvelujen ja tiedolla johtamisen osalta
- ✓ Selkiytetään työn- ja vastuunjakoa hyvinvointialueen, kuntien ja **järjestöjen** välillä ja poistetaan päällekkäisyyksiä.
- ✓ **Varmistetaan yhteistyö** muun muassa hyvinvointialueiden, kuntien, järjestöjen, seurakuntien ja yksityisten palveluntuottajien välillä. Tuetaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä poikkihallinnollisella yhteistyöllä sekä vahvistetaan kaikkien väestöryhmien hyvinvoinnin näkökulmaa ja sen tietopohjaa hyvinvointialueiden ja kuntien ohjauksessa.
- ✓ Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen **(hyte) -kertoimen painoarvoa kasvatetaan nykyisestä.** Samalla tarkastellaan kuntien ja hyvinvointialueiden välistä rahoitusratkaisua siten, että se kannustaa panostamaan terveyden edistämiseen ja ennaltaehkäisevään työhön
- ✓ Lastenja nuorten hyten vastuun siirto OKM:n alle (vrt. STM rooli kuntien hyte-ohjauksessa)

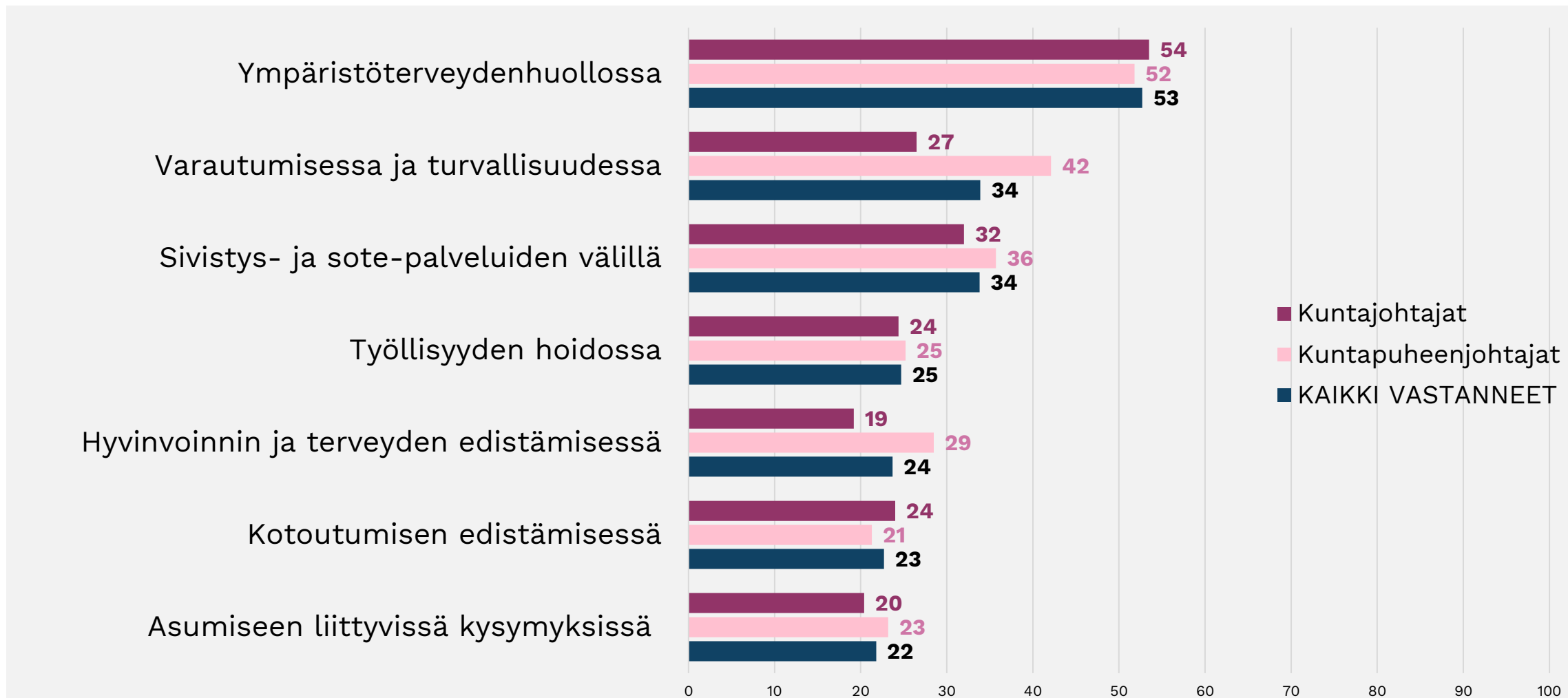
Kuntapäättäjien näkemykset siitä miten hyvin seuraavat asiat ovat toteutuneet hyvinvointialueen kanssa tapahtuneessa yhdyspinta-yhteistyössä.

Aseman mukainen tarkastelu. % vastanneista arvioi toteutuneen melko/erittäin hyvin. (N=298-303)

Kuntapäättäjien näkemykset kunnan ja hyvinvointialueen välisen työnjaon selkeydestä aseman mukaan tarkasteltuna.

% vastanneista pitää työnjakoa melko/erittäin selkeänä. (N=279-300)

Kommentteja yhteistyöstä

"Viestintä, tiedottaminen, asioista yhdessä puhuminen/pohtiminen ENNEN päätöksentekoa"

"Yhteistyö hyvinvointialueen palvelustrategian laadinnassa on ollut aidosti yhteistä tekemistä"

"Parannettavaa kaikessa, Mm. palveluverkkosuunnittelu on jo pitkällä, muttei kunnille ole tästä mitään kerrottu"

"Johtotason yhteistyö on ollut hyvää. Halu kehittää ja kehittyä on aitoa"

"Ylin johto hyvässä vuorovaikutuksessa"

"Hyvä ihmisten välinen yhteistyö, yhteistyö parantunut viime kuukausina"

"Tiedonvälitys luottamushenkilöiden kautta on toiminut"

"Yhteistyön kokonaisuus ei ole hallinnassa, osaoptimointia ilmassa, työnjako ei ole selvä"

"Vastinpareja ei ole löytynyt, joten yhteistyön tekeminen on erittäin hankalaa"

Kuntapuheenjohtajien kommentteja

Kuntajohtajien kommentteja

Missä yhteistyössä mennään?

Kuntien ja hyvinvointialueen välillä ei ole vuorovaikutusta

Kunnat ja hyvinvointialue ovat säännöllisessä vuorovaikutuksessa ja tekevät yhteistyötä, mutta yhteistyön kokonaisuudesta ja tavoitteista ei ole keskusteltu yhdessä.

Yhteistyö on tärkeä osa kuntien ja hyvinvointialueen toimintaa ja yhdessä määritellyt tavoitteet tukevat molempien omia tavoitteita

Kuntien ja hyvinvointialueen välillä on vuorovaikutusta, mutta se ei ole säännöllistä.

Kuntien ja hyvinvointialueiden erilaisissa rooleissa toimivat henkilöt tekevät säännöllisesti yhteistyötä eri osa-alueilla ja yhteistyölle on määritelty yhteisiä tavoitteita.

Kuntien ja hyvinvointialueiden toiminta muodostaa kokonaisuuden ja yhteistyö on luonteva osa eri toimialojen toimintaa. Yhteistyöllä on yhteiset strategiset tavoitteet, jotka linkittyvät organisaatioiden omiin strategisiin tavoitteisiin.

Strategisten yhteistyösopimusten tilanne

- Strategisia yhteistyösopimuksia suunnitellaan tai valmistellaan suurimmalla osalla hyvinvointialueista kuntayhteistyön tueksi (17/21)
- Yhteistyösopimusten tilanne on muuttunut merkittävästi syksystä 2022, jolloin sopimus oli valmistelussa vain muutamalla alueella.
- Sopimuksissa on pitkälti sama rakenne, mutta ne poikkeavat jonkin verran toisistaan. Sopimuksissa on eroja mm. konkretian suhteen, osassa yhteistyöstä sovitaan hyvin yleisellä tasolla ja osalla sopimuksessa on yhdyspintakohtaisia konkreettisia tavoitteita ja mittareita.
- Monilla alueilla myös maakunnan liitto on mukana yhteistyössä ja osapuolena yhteistyösopimuksessa
- Suurimmalla osalla alueista valmistelua tekee hyvinvointialue, mutta myös maakunnan liitto tai keskuskaupunki voi olla koordinoijana/veturina asiassa
- Hyvinä käytäntöinä voidaan pitää konkreettisia yhteistyötavoitteita ja niiden toteutumista mittaavia mittareita (esim. Kanta-Häme) sekä selkeästi määriteltyjä vastuuta eri yhdyspinnoilla (esim. Pohjois-Karjala – vastuunjakotaulukko)

Sopimuksen mallipohja:

[Yhteistyön yleiset toimintamallit ja johtamisen rakenteet | Kuntaliitto.fi](#)

On hankalaa tehdä yhteistyötä, jos ei tiedä kenen kanssa sitä tulisi tehdä

- Tieto hyvinvointialueiden eri toimintojen vastuuhenkilöistä on edelleen suuri haaste kunta-hyvinvointialue –yhteistyössä, monilla alueilla.
- Kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyössä on tärkeää tunnistaa vastuuhenkilöt, jotka voivat viedä kyseiseen yhdyspintaan tai muuhun yhteistyökokonaisuuteen liittyviä asioita eteenpäin, mandaatti tulee olla!
- Yhteyshenkilöiden puute turhauttaa ja hiertää edelleen yhteistyötä.

Eri toimintojen vastuuhenkilöiden nimeäminen, kirjaaminen ja yhteystietojen koonti sekä asiasta viestiminen kunnille on tärkeää saada kuntoon.

Kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyön onnistumisen kannalta keskeistä alkuvaiheessa

**Johdon merkitys toiminta-
kulttuurin näkökulmasta
keskeinen**

Kuntien ja hyvinvointialueiden neuvottelut

Neuvottelumenettelyt osana yhteistä johtamista

Lainsäädännössä on kahdenlaisia neuvotteluvelvoitteita kunnille ja hyvinvointialueille:

- Laissa hyvinvointialueesta (611/2021) 14 § säädetään vähintään kerran valtuustokaudessa pidettävistä kunnan ja hyvinvointialueen välisistä neuvotteluista tehtäviensä hoitamiseen liittyvästä yhteistyöstä, tavoitteista ja työnjaosta
- Laissa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) 6 ja 7 § säädetään vuosittain pidettävistä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen neuvotteluista

Neuvotteluiden väliset eroavaisuudet

- **Hyvinvointialuelain 14 §:n** mukaisessa neuvottelussa hyvinvointialue, kunta/kunnat ja mahdollisesti maakunta liitto neuvottelevat tehtäviensä hoitamiseen liittyvästä yhteistyöstä, tavoitteista ja työnjaosta
 - Pidetään vähintään kerran valtuustokaudessa
 - Strategisen tason ja yhteistyön järjestämisen ja tavoitteiden määrittämiseen liittyvä neuvottelu
 - Ei muita toimijoita mukana
 - Järjestämisvastuuta ei ole määritelty
- **Järjestämislain 7 §:n** mukaisessa vuosittaisessa ns. hyte-neuvottelussa hyvinvointialue, kunta/kunnat käyvät hyvinvointialueen alueella hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien toimijoiden kanssa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä koskevista tavoitteista, toimenpiteistä, yhteistyöstä ja seurannasta.
 - HVA järjestää, kunnilla velvollisuus osallistua
 - Järjestöjen yms. toimijoiden osallistuminen voidaan hoitaa eri tavoin

Neuvottelumenettelyiden erot

	Hyvinvointialuelain mukainen neuvottelu §14		Hyte-neuvottelu § 6 & 7
Miten usein	Valtuustokausittain		Vuosittain
Koollekutsuja	Sovittava		Hyvinvointialue
Osallistujat	Kunnat Hyvinvointialue (Sovittaessa maakuntaliitto + muut kuntayhtymät)		Kunnat Hyvinvointialue Muut viranomaiset Järjestöt ja yhteisöt Yritykset
Tavoite	Yhteisten tavoitteiden asettaminen ja toimenpiteet niiden saavuttamiseksi		Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tilanne, tavoitteet ja yhteistyö

Neuvottelujen järjestämisvaihtoehtoja

Kuntakohtaiset neuvottelut

Jokaisen kunnan kanssa erikseen käytävät neuvottelut

Hyvinvointialue koordinoi

Seudulliset neuvottelut

Jaetaan alue seutukuntien tai muun jaon perusteella neuvottelualueisiin

Hyvinvointialue koordinoi

Koko alueen yhteinen neuvottelu

Kerätään kaikkien kuntien edustajat samaan neuvotteluun

Hyvinvointialue tms. tahokoordinoi

Jatkuva neuvottelu

Neuvottelukunnat tms.

Jatkuvan neuvottelemisen malli

Pöytäkirjat, seuranta huolehdittava

Teemakohtaiset neuvottelut

Käydään vuosittain tai useamman kerran vuodessa eri teemojen pohjalta
Hyvinvointialue koordinoi

Vakiomuotoinen neuvottelu

Käydään neuvottelu vakiomuotoisella pohjalla, joka toistetaan pääsääntöisesti samanmuotoisena kussakin neuvottelussa

Todennäköinen malli on yhdistelmä kahdesta tai useammasta vaihtoehdosta

Hyvinvoivat asukkaat – kuntien ja hyvinvointialueiden yhteinen tavoite

Kuntien ja hyvinvointialueiden yhdyspintojen muutostukiprojekti

Tavoitteena

- Tuottaa konkreettisia ohjeita, suosituksia, työvälineitä, toimintamalleja ym. kuntien ja hyvinvointialueiden yleisen yhteistyörakenteen ja yhdyspintojen valmistelutyön tueksi
- Tunnistaa, koota ja jakaa hyviä käytänteitä kunnista ja alueilta
- **Lisätä ymmärrystä yhdyspintatyön merkityksestä**

Työpaketit

- Yhteistyön yleiset toimintamallit ja johtamisen rakenteet
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen
- Sivistys ja sote
- Työllisyyden hoito
- Maahanmuutto ja kotoutuminen
- Varautuminen ja sisäinen turvallisuus (ml. Pela)
- + muut yhdyspinnat

Toteutus

- Hyödynnetään kuntien ja hyvinvointialueiden verkostoja työskentelyssä
 - Mukana kehittäjäkumppaneita
- Yhteistyö ministeriöiden kanssa
- Yhteistyötä myös muiden sidosryhmien kanssa
- Projektia rahoittaa Kuntaliitto, Hyvil ja STM.

**Projekti
jatkuu
31.12.2023
asti**

Yhdyspinnat kuntamarkkinoilla

Keskiviikko klo 12.15–16.00

Klo: 12.15–13.00 Kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyön johtaminen

Klo: 13.15–14.00 Hyvät, pahat ja rumat – kokemuksia työllisyyden kuntakokeiluista yhteistyön näkökulmasta

Klo: 14.15–15.00 Tiedolla johtaminen yhdyspinnoilla

Klo: 15.15–16.00 Kontaktytor och dessarbetet på svenska

Torstai klo 9.00–14.00

Klo: 9.00–9.45 Uudistuva kunta toimii yhteistyössä

Klo: 10.00–10.45 Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyönä

Klo: 11.00–11.45 Kotoutumisen yhdyspinnat

Klo: 12.00–12.45 Ajankohtaista turvallisuuden ja varautumisen yhdyspinnoilla

Klo: 13.00–13.45 Sivistyksen ja sote-palveluiden yhdyspinnat

- Pääpaino kuntien ja hyvinvointialueiden hyvissä käytänteissä ja käytännön esimerkeissä
- Tilana **B3.3**
- Lisätiedot: Liisa Jurmu
liisa.jurmu@kuntaliitto.fi

KUNTIEN JA HYVINVOINTIALUEIDEN YHDYSPINTAFOORUMI

Syksyn 2023 yhdyspintafoorumit

25.8.2023	Päihteet ja mielenterveys lasten ja nuorten hyvinvointia haastamassa
29.9.2023	Palveluverkko, maankäyttö ja kiinteistöt
27.10.2023	Ikäihmisten palvelujen yhdyspinnat
24.11.2023	Yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja lähisuhdeväkivalta
15.12.2023	Strateginen yhteistyö ja johtaminen

Yhdyspintafoorumit toteutetaan perjantaisin kello 9-11 KuntaTV:n kautta.

Sami Niemi
Erityisasiantuntija
Suomen Kuntaliitto ry
p. 050 589 9187
vsami.niemi@kuntaliitto.fi
[@namisiemi](#)

www.kuntaliitto.fi
www.kommunforbundet.fi